

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA" ("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday, by
The Ukrainian Nat'l Ass'n
of America
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Subscription:
per year \$2.00 Outside U.S. & Europe:
half year 1.00 per year \$3.00
single copy .05

ЗАПОН. 1893 РОКУ.
"СВОБОДА" ("LIBERTY")
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і субота,
а також
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ“
в Америці
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Підписки:
на рік..... \$2.00 Канада і Європа:
на пів року 1.00 на рік..... \$3.00
поод. екз. .05 на пів року 1.50

УРЯДОВИЙ ОРГАН У. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ "SVOBODA" OFFICIAL ORGAN OF THE UKR. NAT'L ASS'N OF AMERICA

РІК XXII.

Джерзі Сіті, Н. Дж., субота 19-го грудня 1914.

Ч. 90.

181

VOL. XXII.

Jersey City, N. J., Saturday, December 19, 1914.

N. 90.

НАПАД НІМЕЦЬКИХ ВОЄННИХ КОРАБЛІВ НА АНГЛІЮ.

Великі перемоги Німців і Австрійців в Росії.

Австрійська армія випирає Москалів з Галичини.

ВИСЛІДКА КАЛЕНДАРІВ ДЛЯ ЧЛЕНІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

Отрим повідомляємо, що календарі
готові і вислідка вже розпочалася.

Звертаємо увагу місцевих урядників
відділів У. Н. Союзу, що календарі для
членів вислідає сейчас по надісланню
розмету за місяць грудень. Кожен від-
діл одержить таке число календарів,
скільки вносить стан членів з кінцем
місяця грудня.

Джерзі Сіті, 15. грудня, 1914 р.

Головний Уряд У. Н. Союзу.

НАПАД НІМЕЦЬКИХ ВОЄННИХ КО- РАБЛІВ НА АНГЛІЮ.

ЛОНДОН, 16. грудня. — Перший
раз від соток літ вдарив на Англію за-
граничний неприятель.

Кілька соток німецьких вантажних
дистало ся останньої ночі серед мраки
недалеко східного берега Англії і
авернуло свої гармати проти Англії.

Як тільки засвітило, зачали Німці
бомбардувати три важні англійські у-
кріплені надморські міста: Гартлпул,
Вітбі і Скарборо.

Найбільше потерпіло місто Гартл-
пул. На Гартлпул стріляло два великі
і один менший кружак і в тім місті
було найбільше жертв у людях.

Страти в людях виносять в Гартлпул
— 55 убитих і 115 ранених.

З Гартлпул доносять сюди, що Нім-
ці, як відбили від англійського бере-
га, кидали підводні міни в море, аби
англійські кораблі не могли виступити
за ними в бою.

В містах Скарборо і Вітбі, які о-
стрілювали тільки два німецькі кру-
жаки, шкоди в людях далеко менше ніж
в Гартлпул. Між убитими і раненими є
також жінки і діти.

В усіх трох містах німецькі гарма-
ти кулі паролити багато шкоди. Ушкод-
или три церкви; підпалили газівню в
Гартлпул і знищили монастир у Вітбі.
Крім того потерпіло багато приватних
домів.

По тім знищенню німецькі воєнні ко-
раблі відіхали домі і англійська фльо-
та, котра зараз кинула ся до погоні, не
могла вже їх догони.

Сей сміливий напад німецької флоти
на Англію викликав перестрах серед ці-
лого населення держави, а особливо в
столиці Лондоні повстало велике зане-
покоє. Коли з півночі почали туди
з'їздити ся втікачі з портових міст схід-
ного берега.

Населення бачило, що занепокоє ад-
міраліції, бундівне береги Англії є ціл-
ком забезпечені, не дає певної запору-
ки на се. Ані воєнна флота ані під-
водні міни не здержали Німців перед
їх відважним кроком. Як Німці власти-
во означили патрулю і підводні міни —
затягнуло, яку годі розв'язати.

ЛОНДОН, 17. грудня. — Німецькі
воєнні кораблі, що вдарили були на Ан-
глію, оскільки досі звісно, віддали до-
мів неушкоджені.

БЕРЛІН (через Амстердам і Лон-
дон), 17. грудня. — Урядова оповістка,
яку нині видано, подє:

Частина нашої морської воєнної
флоти напала на східне побережжя Ан-
галії і бомбардувала дня 16. с. м. рано
англійські укріплені надбережні міста
в Скарборо і Гартлпул.

Щодо дальшого німецького ходу сеї
акції покищо не можна дати жадних ін-
формацій.

Німецькі газети з великим призна-
нем висловлюють ся про сміливу випра-
ву німецьких воєнних кораблів на Ан-
глію.

ТРИ АНГЛІЙСЬКІ КОРАБЛІ ПОТО- НУЛИ.

САВТ ШІЛДІС, Англія, 17. груд-
ня. — Три кораблі, з тих один відай
був пасажирський, потонули, наїхавши
останньої ночі на підводні міни коло
східного берега Англії, недалеко при-
стані, які вчора рано бомбардували
німецькі воєнні кораблі. Се міни імові-
рно заложили німецькі моряки, коли від-
їздили домів по бомбардуванню англій-
ських прибережних міст.

Досі відано ся ствердити назву ли-
ше одного затопленого англійського ко-
рабля. Се є корабель „Естервотер“.
Допитавши осіб з його залоги пдало ся
вратувати, а сім загинуло. Страт на ли-
ших кораблях досі не стверджено, але
оповідають, що з пасажирського кораб-
ля врятувала ся і залога і пасажирки,
бо з других кораблів бачено, як вони
кидали ся до човнів.

Управа воєнної флоти (адміралі-
ція) оголосила, що всяка мореплава
здовж східного берега Англії від Нью-
кестел на полудне аж до Флемборо Гед
здержана на необмежений час.

СКАРБОРО, Англія, 17. грудня. —
Корабель „Княгиня Ольга“, який ви-
брав ся був в дорогу до Шотландії (пів-
нічної Англії), наїхав на міну і під-
шов під воду. Залоза корабля, яка ви-
носила 18 осіб, врятувала ся човнами.

Війна з Росією.

ПОБІДИ АВСТРІЙЦІВ У ГАЛИЧИНІ.

ВІДЕНЬ (через Лондон), 17. груд-
ня. — Австрійський генеральний штаб
оголошує:

„Найновіші вісті з поля бою доно-
сять, що опір головної російської армії
цілковито зломаний. По поразенню ро-
сійського лівого крила в кількадевній
битві коло Ліманови, вибороли наші со-
юзники перемогу коло Лодзі.

„Москалів приневолено до соромної
утечі над рікою Бзурою.

„Загрозені нашим походом через
Карпати, почали Москалі цофати ся на
цілій лінії і тоді приходило до завязих
борб із задною стороною.

„Наші війська нападають дальше на
ліній Гродно—Заклічин, а танок і на
інших точках на фронті почали ми по-
гоню“.

ВАШИНГТОН, 17. грудня. — Ав-
стрійсько-угорська амбасада дістала з
Відня таку телеграму:

„Удар нашої армії в західній Гали-
чині спонував ворога до уступлення, а на-

віть захитав його становищем в полуд-
невій Польщі. Наші побідоносні війська,
які гонили за ворогом без упину по за-
хідній Галичині, наперли на нього з по-
лудня аж до ліній Ясло—Райборот і взя-
ли в останніх днях 31.000 Москалів в
полон“.

ВІДЕНЬ, 17. грудня. — Австрійці
заняли знова Бохню, що лежить 25 миль
на схід від Кракова. Наші війська сто-
ять тепер 60 миль на захід від Переми-
шля. Ворог подаєть ся в зад на цілій лі-
нії, як в Галичині так і в полудневій
Польщі. Коло Лісна, Керна, Ясла і в
долині ріки Бялої пробували Москалі
ставити опір. Наші війська перейшли
через долину ріки Дунайця аж до Заклі-
чина і заняли Бохню. В Карпатах на-
ходять ся Москалі ще в долині Ляторч.
Підчас одного випадку з Перемишля за-
брало наше військо кільканайцять маши-
нових карабінів і взяло велике число
Москалів до неволі.

АВСТРІЙЦІ УДАРЯЮТЬ НА КРИЛО.

ЛОНДОН, 17. грудня. — Часовий
„Таймс“ містить осьтакі телеграми з
Петрограду:

Австрійські рухи на крилах є ви-
конувані на великі розміри.

Кожен їх рух є дуже важний, бо
через те загрожена російська лінія. Се
є її причиною, чому Німці відважили ся
ослабити свою лінію між Ченстоховою
і Краковом і виставити Шлеск на не-
безпеку.

РОЗГРОМ МОСКАЛІВ У РОСІЙСЬКІЙ ПОЛЬЩІ.

БЕРЛІН, 17. грудня. — Головна
німецька управа поділа таку оповістку:
Із Східних і Західних Прусе нема
жадних відомостей. Російська офензива
(зачіпна війна) проти Шлеска і Познан-
щини цілком розбита.

В цілій російській Польщі змушено
Москалів по завязих приступах до від-
вороту і скрізь переслідують ся їх даль-
ше.

В битвах у лівійській російській
Польщі віднесли німецькі західно-прус-
ькі і герські полки велику перемогу.

ВАРШАВА (через Лондон), 17.
грудня. — Велика битва ведеть ся те-
пер коло Сухачева, 30 миль на захід від
Варшави, біля залізничного шляху, що
веде до Лодзі. Се осередок теперішньої
битви в російській Польщі. Німці, котрі
тут стоять під проводом генерал Менен-
зена, завдали Москалям великі страти.

БЕРЛІН (через Лондон), 17. груд-
ня. — Населення німецької столиці не-
звичайно одушевлює нині а приводе
великої австрійсько-німецької перемоги над
Москалями. Урядова оповістка, яку ви-
дано пополудни, оголошує, що росій-
ська офензива (зачіпна війна) злома-
на на цілій лінії та, що Москалів зму-
шено до утечі. Протягом пів години над-
звичайні додатки до газет буквально за-
сипали цілу двоміліонову столицю.

В парламенті, де якраз відбували ся
парати, одержано вість з імперської па-
лати, що Німці й Австрійці досягнули те-
пер в російській Польщі найбільшу пер-
емогу від початку війни над Москалями.

Перша відомість про розміри росій-
ського потрому прийшла сюди нині (че-
твер) пізнім вечером і передано її в
урядових кругах, але в ширших кругах

щого про се не знали, поки не оголо-
шено урядовою оповісткою.

Тепер уже звісно, що тисячі Моска-
лів забрано до неволі.

Берлінська газета „Локаль Андай-
гер“ пише: „Ніколи, відколи та стара
земля має свою історію, не було ще та-
кої великої і страшної битви. Рідко коли,
протягом цілих століть, бували події,
які мали би таке велике значінє. Би-
тва в російській Польщі буде названа
в історії перворядною битвою. Її можна
порівняти до битви під Салеміною і Лип-
ськом. Завдячувати се маємо Гінденбур-
гові і його армії, котра воює з небувал-
им завязем під славними німецькими
та австрійськими стягами.

Газета „Верлінер Тагеблят“ пише,
що теперішня перемога над Москалями в
російській Польщі має велике значінє з
уваги на те, що Росія напружила була
вої свої сили, аби одержати перемогу. Зве-
зено війська навіть з найдальших око-
лиць — із Сибіру та з Кавказу, але і
се ні нащо не придало ся.

Політично та німецько-австрійська
перемога буде мати велике значінє, зокре-
ма на відношенні до балканських держав.
Коли яка з балканських держав числи-
ла ще на поміч Росії, то тепер вже стра-
тила зовсім надію.

З тою останною перемогою в західній
російській Польщі кампанія на східній
терені війни є вже у великій часті рі-
шена.

ЛОНДОН, 18. грудня. — „Москалі
відступають здовж цілого фронту в Га-
личині і в російській Польщі“.

Таке урядове оповіщення видано вче-
ра вночі у Відні.

Потвердження сеї вісті з інших же-
рел нема, але вона є згідна з донесення-
ми з Петрограду, котрі намууть, що ро-
сійська армія, загрожена з двох сторін,
мусіла уступити ся і заняті нові стано-

вища, де вони будуть могли ліпше стрі-
нути напади австрійсько-німецької ар-
мії, якої фронт простягаєть ся з полуд-
ня від Карпат аж до Східних Прусе на
півночі.

Коли австрійсько-німецька армія
пійде дальше на схід за уступаючою
російською армією, то прийде до нової
великої битви, яка порішить, чи Німці
здобудуть Варшаву, чи Москалі знова
загрозувати-муть наїздом до Німеччи-
ни.

Презюбка у сновенню падій, які Ан-
глія і Франція покладали на Росію, що
вона виконає наїзд на Німеччину, —
причинила ся до того, що вони зневі-
рили ся в силу Росії і видять, що дали
ся оманути. Але воєнні знавці потіпають
се, що може се уступлене російської
армії павіть ліпше для Росії, бо їй де-
ше воювати на власній території, де
легше може доставити поживу для вій-
ська та амуніцію.

ТУРЕЧЧИНА В СПРАВІ УКРАЇНИ.

КОНСТАНТИНОПОЛЬ, 15. грудня.
— Міністер внутрішніх справ Талаат
Бей прийняв на авдєнції представника
„Союзу для визволю України“ Меленев-
ського. Міністер заявив, що загально
панує думка, що Україну треба висво-
бодити зпід російського ярма. По пора-
женню Росії Туреччина долажить стара-
ня, щоб утворити самоотїну українську
державу.

АЛБАНІЯ ВИПОВІДАЄ ВІЙНУ СЕРБІЇ.

РИМ, 16. грудня. — Аلبанські
племени, що причисляють себе до ма-
гометанського віроісповідання, послужа-
ли звязну турецького султана в справі
святий війни і напали на сербську те-
риторію.

НАКЛАДОМ „СВОБОДИ“ ОРГАНУ УКР. НАР. СОЮЗА ВИЙШЛА З ДРУКУ

ПЕРША ЛІСТА СТРАТ

УБИТИХ, РАНЕНИХ, ПОЛОНЕНИХ І ПРОПАВШИХ УКРАЇНЦІВ.

ЗЛАДЖЕНА НА ПІДСТАВІ УРЯДОВИХ ЛІСТ. ВИДАНИХ АВСТРО-УГОР-
СЬКИМ МІНІСТЕРСТВОМ ВІЙНИ.

ЦІНА 15 ЦЕНТІВ.

Чистий дохід призначений на фонд для сиріт і вдів по погибших
у війні Українцях.

Се є перша ліста убитих, ранених, полонених і пропавших Українців у
великій європейській війні. Се ліста обіймає понад 3.000 імен, а крім того
подає докладно розміщенє всіх галицьких і буковинських полків, у яких слу-
жать наші родимці.

Можна її дістати лише в „Свободі“ за ціну 15 цит. wraz з почтовою пере-
сылкою. Слідуюча ліста вийде з кінцем сего місяця. Хто хоче довідати ся про
причини теперішньої війни, про її початки і дотеперішній перебіг та стан, не-
хай купить собі великий ілюстрований календар Українського Народного Со-
юзу, який можна набути в друкарні „Свободи“ за ціну 60 центів.

Рівночасно звертаємо увагу Вп. Читачів на те, щоби при замовлюванню ви-
даних нами ліст, не звертались до нас по різні книжки про війну, які оголо-
шують інші компанії у нашій часописі, а з якими ми не маємо ніякого діла.
За тими книжками, які оголошують інші фірми у нашій часописі, треба звер-
тати ся на адресу тих фірм, а не на адресу „Свободи“.

У нас можна дістати лиш ті річі, які оголошуємо під нашою адресою.

„SVOBODA“, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

"СВОБОДА" (LIBERTY)
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
Published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday, at
63 Grand St., Jersey City, N. J.
TELEPHONE: 498 JERSEY CITY.
Published by
The Ukrainian National Association
of America.
Established 1893.
JOSEPH STETKEWICZ, editor.
63 Grand St., Jersey City, N. J.
A. SAWKA, manager.
63 Grand St., Jersey City, N. J.
Terms: Two dollars a year, for Cana-
da three dollars a year.
Single copy: 3 cts.
Entered as second-class matter March
10, 1911, at the Post Office at Jersey
City, N. J., under the Act of March 3,
1879.

Для рідного краю.

Зірвала ся воєнна хуртовина, яка змінила не до пізнання наш рідний край. Поділи й Покуте, Войки, Гуцули й Лемки, галицькі й угорські Русини-Українці — всі змішані разом та на жалє не всі на своїй рідній землі, бо велике їх число тепер є далеко від Німців, Мадяри, Чехами й Словінцями, по цілій просторі австрійсько-угорської монархії. Родина, яка ще вчора тіпилася своїм рідним щастям, сидючи в своїй рідній хаті — нині розірвана. Родичі не знають, де їх діти; діти остали без родичів. Чоловік шукає за своєю жінкою, а та знова втратила слід за чоловіком. Словом: неначе якє страшно землетрясенє розігнало родини по всіх усядах без помочі, без гроша, без одєжи, без даху над головою. І лише людському чуттєву чужих пародів треба завдячити, що як-так вони висловили в початках своєї безпільної мандрівки.

Та по перших хвилях перестрахи починають вигнанці пригадувати собі, що воли є люди, що вони мають свою рідню, знайомих, приятелів, що вони належать до великого народу. Дають оголошення в часописах та просять людей доброї волі подати їм звістку про свого або того. Минає місяць, два, ба й чотири, а наші вигнанці починають на чужині сходити ся разом і творити колонії. І ось читаємо в часописах: українська колонія в містечку А. в Каринтії; українська колонія в містечку Б. в Тироли; українська колонія у Відні і т. д. і т. д. Читаємо далше: місто докладає деяких старань, щоб улегшити недоволі вигнанців з Галичини, деякі багатші одиначи складають жертви для виживленя і з'одаттєня нещасливих, але й тим не стає вже средств. Збігці хотіли би жити з праці своїх рук, але праці не мож дїстати, а милостиня подана чужинцями — і недостаточна і уякорююча...

У Відні зібрали ся бувші народні провідники, щоб і в найтяжчих часах допомогти народови. Утворили ратуновий комітет, видали поклики до подальшого милосердя — і сей поклик не остав голодом волюючого в істини. Несподіван ся склали і від чужинців і від своїх, але що ж — є дуже дрібні і недостаточні жертви, бо свої не мають, бо всіх стрінула однакова неволя, всі виїхали без засобів. Чужі дають на всі боки, бо підчас війни кожний дає, що хто може і скільки може.

Американські Українці відчувли неволю нещасних наших земляків. Починали ся жертви. Правда — також дрібні, бо дають їх також такі, що самі ледви живуть. Але дають, що мають. Одно мож закинути: що наші товариства і багатші люди в Америці доволі мало складають жертв. Їх назв ми не читємо в жадній часописі, а не чути також більше про таких, аби зложили більшу жертву, не подаючи свого імені. І се знаємо, а усюди сторона нашого народу, що багатші не помагають ся до народної солідарності і жертволюбності разом з иншими. Але може й вони вкінці надумають ся, коли не вирекли ся своєї вітчизни та пам'ятають про неї в тірну годину.

Жертви посилають американські Українці або до "Свободи" або до філадельфійського комітету. З початку справи збіроч була повна, бо не було способу переслати гроші до старого краю. Остані знайдено способ, а то через австрійські консули.

Тепер писав У. Н. Союз зібраних через "Свободу" 1500 доларів до Відня на адресу голови Українського Ратунового Комітету віцепрезидента парламенту Юліана Романчука. Та посила надійде певно до українського ратунового комітету на Різдва і наші нещасні брата, бідні голодні вигнанці, коли зійдуть ся на коляду на випіаню, то певно не забудуть також згадати за своїх земляків в Америці, котрі в найтяжчих годину приходять їм в поміч. Треба представити собі сю рабєсть, сю ясну хвилю серед прирхних часів, коли наші брата докладають ся, що їх заморські брата пам'ятають про них і прислали їм коляду. Си жертва отре справді не одну слезу бідної мами, яка не може знайти поживи для своїх діточок, а тепер дістане хоч маленьку поміч...

Ми збираємо жертви для жертв війни, на спроти, на відомі по упавших в бою борнцях. Але приходять розпухані вісти з рідного краю — тож ми мусім вже тепер давати поміч, щоб і сі, що ще з життям втікли з рідної землі, не почули з голоду та зими. Може не один з американських Українців хотів би окремо післати для своїх жінок, синів, доньки, брата, сестри чи родичів — та не знає, де вони є. Тому він дає жертву також в тій надії, що коли ратуновий комітет буде роздавати за допомогу всім потребу ючим, то може й його рідня буде якраз між тими нещасливими.

Тими гадками руководив ся У. Н. Союз, коли переслав жертви до ратунового комітету. Думаємо, що українська суєспільність в Америці далішими щедрими датами покаже своїм опущеним усім та просто загнаним сьоткам тисяч наших бідних братів, що скидають ся на вигнаню — своє шире серце і співчутє.

Ми — американські Українці — у Злучених державах і в Канаді — се для них одинока надія. Хіба ще на нашу поміч можуть надїятися — більше на нічию, бо всі наші землі тепер в мисковських руках, переважно обняті війною — і нема до них жадного доступу.

"НАРОДНИЙ ЗІЗД" У ФІЛАДЕЛФІЇ.

Часопис "Америка" друкує звіт з "Народного Зізду", що відбув ся дня 8. грудня 1914.

Між иншими находимо там слїдуєчі резолюції, ухвалені і прийняті на Народнім зізді Русинів з Галичини і Угорщини, зібраних в Філадельфії, Па., дня 8. грудня, 1914.

I.

1) Зізд стверджує, що осередком культурного, літературного, економічного і політичного українського (руського) життя були дотепер австрійські провінції: Галичина, Буковина і Угорщина.

2) Зізд стверджує, що український (руський) нарід розвивав ся в згаданих провінціях власними силами, використовуючи для себе права заповучені австрійською конституцією.

3) Зізд стверджує, що Росія від самого початку персональної унії України з Росією насильно нищила волюносні України, заповучені їй переславським договором 1654 р. Вершком наслідства Росії над Русію-Україною був царський указ 1876. року, яким заборонено цілковито уживанє української (руської) мови в публічних жїтї.

4) Зізд стверджує, що Росія посягнула тепер по останню часть України (Галичину, Буковину і Угорщину) і не зважаючи на те, що зайняте Галичини і Буковини до покінчення австрійсько-російської війни є лише переходовою стадією, знесла зовсім неправом, способом, який є насаміхом над культурою 20. столїтя, всі українські (руські) національні, культурні й політичні здобутки в Галичині й Буковині, при чім одним почерком пера знесла українську (руську) мову тепер тут — як давніше на російській Україні.

5) Зізд стверджує, що урядова Росія зробила з православної релігії средство політичне до розширення границь своєї держави і при помочі релігії православно-російської стараєть ся оомоцати в свої сїти Галичину, Буковину і Угорську Русь.

6) Зізд стверджує, що поширенє православно-російської релігії між Русинами католиками в Злучених Державах має служити урядові Росії як средство до убиття національної свідомості Русинів католиків.

7) Зізд стверджує, що заведенє російської православної релігії в Галичині підчас воєнного стану являєть ся безправством і насильством над найсвятїйшими чутствами українського (руського) народу.

3 вище наведених причин зізд закладає перед цілим культурним сьвітєм, особливо перед вільною Америкою, торжественний протест проти безправств і варварств Росії, і п'янує сі поступли яно негідні культурної держави, до якої хотїла би себе зачислити урядова Росія.

II.

Народний зізд стверджує, що увязненє і вигнанє російським урядом Улооленого вїдм Русинами греко-католицького Митрополита, Андрія Шептицького, зістало доконанє лише з політичних мотивів, щоб в той спосіб позбавити гр. катол. Русинів в Галичині їх духовного провідника і опікуна. Протїсего насильства нинїшній зізд як найторжественнїше і найенергїйнїше протестує, уважає сей поступок якє лише варварство і жадає увільненя Митрополита Андрія Шептицького, евенгуально відстаня його на нейтральну територію Злучених Держав.

III.

1) Народний зізд признає конечну і безпрогнотичну потребу створеня народної езекутивї, "Руської Народної Ради в Америці", яка займалася ділами українсько-руського народу як під теперїшню пору так і в будучности, як тут в Америці, так і в старім краю.

2) Народний зізд рішає, що з фондів, зібраних в Америці, половину належить безпрогнотично відєслати якє заповмогу для голодуючих, а половину лишиє ся для вїдї і сїрїт, яку відїслє сї по скінченї війни. Народна Рада має зайняти ся улаженєм вїсї в цїлій Америці, на яких приймаємо би членів, котрі приступлять до Народної Ради, і завазувати в кожній місцевості місцеві комітети Руської Народної Ради.

3) Руська Народна Рада має перенести вибори до Українсько-руського Союзу в Америці, який має зїйти ся за пїсьм місцев, як також виготовити статут будучого Союзу.

4) Народний зізд поручає Руській Народній Радї зайняти угорських Русинів в старім краю, щоб в найкоротшїй часї заложити у себе свою "Народну Раду" при сїмучастї правительств, церковних і сьвітських властї.

Американська Русь через Народну Раду не може і не буде шадити нікої моральної й матеріальної жертви в цїлі підвїгненя угорської Русї.

IV.

Народний зізд в признає невтомні праці і великих трудів та жертв, які поїсє їх Пресьвященство С. С. Ортинський для добра американської Русї, в доказ єдичносї і подяки їмєнує його покровителем і опікуном Руської Народної Ради в Америці.

Далше читаємо в згаданїй часописї, що на зборах вибрано відразу Головний езекутивний комітет Руської Народної Ради, в якого склад входять поимпє подані особи. Вибраний Головний езекутивний комітет Руської Народної Ради на своїм першїм засіданю, яке відбуло ся вечером дня 8-го грудня, укомпїтував ся як слїдує:

Іх Пресьвященство С. С. Ортинський, гр. кат. єпископ в Америці, покровитель і опікун,

о. Максим Ківаш, голова,

821 N. Franklin St., Phila, Pa.

о. Йосїф Галуца, заступник голови,

8 Sterling St., Allegheny, Pa.

п. Дмитро Канїтєла, заступник голови,

McAdoo, Pa.

п. Ів. Борєсєвич, скарбник,

620 Brown St., Phila, Pa.

п. Антїн Цурковський, писар,

731 Brown St., Phila, Pa.

п. Теодозїй Каськів, контролєр,

307 Springfield Ave., Newark, N. J.

п. Григорїй Гуланчик, контролєр,

193 — 2nd Ave., New York City

п. Іван Браїк, радний,

McKeesport, Pa.

п. Іван Яким, радний,

Pennsylvania, Pa.

п. Гр. Шенєжак, радний,

310 Broadway, Scranton, Pa.

п. Теодор Гут, радний,

527 Carson St., Pittsburgh, Pa.

п. Мих. Тїмко, радний,

Homestead, Pa.

**РОДИМЦІ! ПРИ ВСІХ НАГОДАХ
ЗБИРАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ФОНД
ВІЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ.**

Сїчові стрільці.

(Лист з табору до товаришів).

Дорогий Побратиме!

Вибачай, що довний час я не писав до тебе, а се тому що я був зайнятий. Правда, хотїло мусїти знати з часописї, що в Галичині утворено і зорганїзовано Укр. Сїчових Стрільців в цїлій зорганїзованїй відділї стрільців зложений з 3-ох тисяч. Голвою єжечасно писав і на провінції поодиноких людей, щоб вербувати охотників. З припоручених комітету виїхав я з кількома товаришами до околиць сїл і, зложивши відділ з охотників, вернув ся до Львова, а в кількєх днях опїсїя відїхав наші першїй відділ, зложений з 7 тисяч людей в напрямі Угорщини, де і досї перебуваємо. Провідниками нашого відділу є австрійські офіцїри-Українці. Зоруженє наше складаєть ся з карабїнів і револьверів. Окрїм сего є при відділі 35 машинкових грїмєхних гармат. Провант і амуницїю одержуємо в обичайї сїльностї з Будапешту. Німецька назва Стрільців є "Ukrainische Freischuetzen".

Від часу відїзду зі Львова були ми чотири рази в опїї. Першїй раз в Галичині під Санками побилисьмо 16.000-ий відділ Москалів, при чїм помагали нам австрійські драгони і полєва артилерія. В другє Москалі побили нас на Угорщині під Верешоко дня 16. жовтня і під Верешоко дня 19. жовтня. Дня 20. жовтня приєслали нам скріплєні і в нощї під Пелєнопо побили ми дівїзїю козаків, при чїм забрали ми 450. людей в полон. Тепер відпочиваємо в Сейт-Мікєлєс, в північній Угорщині.

При моїм відділі є майже всі наші товариші. Наш відділ має порученє непокїти безпасточно Москалів в Карпатах. Окрїм нашого відділу, як поїмформував мене Стефко Смолишківський (котрий є при відділі вїдвїдчиків), инші відділи Стрільців разом з полєвими Соколами і Скавтами бїють ся з Москалями на Буковині. Всїх наших Стрільців є около 80.000. Переважно є се хлопці від 17 лїт до 20. Тепер прїєсли, що кінчу сїй лїст, але мущу, бо в тїй хвилю сїсть "Фергатерунг", отже треба зїхрати ся. Коли знайду більше часу, то напишу тобі дещо про Львів.

Тепер здоровлю тебе сердечнїю і цілую — Твій побратим Микола.

26.X. 1914.

3 рідного краю.

Українці на чужині.

Відєсєм Українці не спочивають мїмо воєнних часів, але роблять всєкі зусилля, щоб зробити українське шїтанє важким під теперїшній час. Клуб українських параментарних послів відбуває часто засїданя в будинку парламенту і на тих засїданях обговорюють всї бїжучї справи, які відносять ся до життя утїкачів, їх заємотрєня і забезпеченя перед недостатком. Клуб не спускає з очї політичних справ, які дотичать нашого народу і вислєває реферєтїв на ріжні наукові збори та відїгати, які відбувають ся під єю пору. Між иншїми рішєм Клуб вислати посла д-ра Євгена Левинського в поїдоржє по Німєччині з відїгатами про українську справу. Др. Е. Левинський має виголосити першїй реферат на публічних зборах в своїй вітчизняній парламенту, по чїм поїде до Берліна і до инших мїст Німєччини.

Про українську справу дає також відїгати профєсор євськой політехніки др. Іван Пулюй, навізуючи історичні подїї на Українї до сучасних.

Українці не заведуть також справи організації наших колоній. На разї отворено у Відні читальню при відєсєм тов. "Просьвіта". В тїй цїлі вишлєно кілька більших команд при вїзїти Піриєстів в євсьмїх окрїзах Відня. В тїй спосїбї старають ся Українці забезпечити також і духовї свої потреби на чужині. З инних колоній, порозкигуєних по всїх усядах, збирають шїтнї вісти, по чїм приступити ся до якоїсь дієсної організації. Народна ідея й народне жїтє не сьмїє замертнїти в євсьмїх найтяжчих хвилях.

Рїмні вісти.

Калушина. Місто Калуш євсьмїх прибувало московські козаки, обраблєючи населєнє з усього, що тільки попало ся в їх руки.

На жидівське сьвітє "жучок" вїгнєли козаки наїмїнами всїх калуських жидів до копани шандїв за мїстом.

В мїсті Долинї, в мїстечку Крєховичах та в Рєжнїтовї і в євсьмїх: Цївнїх, Снаїї і Лугах роз-

мїсєм пїлка євсьмїх, московських козаків. Вєсї тї козаки не мають жадних засобів поживи і жїтї, тільки з того, що обраблєють бїдєе населєнє.

В половинї листопада Москалі взяли до неволї 19 горожан мїста Черпонець з тїєї причини, що вони не хотїли дати російським офіцїрам грошей.

В Садагорї на Буковині убили євсьмїх серед хлопів 4 мущин і 1 жєпїшнє. Румунського поїма Митрофановича побили і відїбрали йому золотий годинник, золотї окуляри і монїтку з грїнами.

В сєлї Карпатчєвї в українськєго лїдєка Григорєча взяли козаки конї на 20.000 корон вартостї, обраблєвали палату, павїть сьлужбу, і вївїли або забрали зі сьобою горївок на 8.000 корон вартостї.

В сєлї Рєжнїчї підпалили фїльварок Румуна барона Гєрмєзакї і зрєбили шкоди на 50.000 корон.

В Сторожїжнїцї зрєбили козаки шкоди Румуновї Яковї Флєндоровї на 135.000 корон. В тїм сєлї обраблєвали козаки також бїгнєтє сєлян так, що вони лишєли ся тепер жєбраками.

ЛІСТІ ЗІ СТАРОГО КРАЮ.

I.

Лїст з Каринтії від одного сєлянїна зі Слєбодї Золотої коло Бережан:

Ми дістали ся аж до Каринтії і тут дуже бїдуємо. Подорож наша була дуже тяжка, бо іпїсєсьмї пішки аж на Угорщину, а відтам забрали нас на поїгї і завезли аж до Каринтії. Тепер ми тут дуже бїдуємо, бо не розумїємо тутєшної мови, а нам докучає голод і зима. Їстї дають нам дуже скупє. Меншєсєм пїкїсєйї стаїни. Не загнїзуєсьмї від кулі, то тепер треба буде гнїпути від зими і голоду. Тут нарїд тяжко бїдє, пєндєз доїдєсє людї жївєцєм. Наших людїє в тут лишє двї фамїлії, рєштє всї мучїтї люди. Дорогий сїну! Яка в часїєвї дочекав ся на старїсть. Так як тїй птах євсьмїх очїєвї з гїзда вїтєкає з перед людєських очїєвї, так і я нинї зїдє своєї стрїхи з дрібнїми дїтїми в одїєй сорочцї мусїв вїтїкати від тих пїдїдїх катїєв і тепер оставати так далеко і дївїтї ся на чїпсьє лєску і нєлєску. Тїм жє щє прїїдє менї старому і загнїпути в чужині. Прїєшу Тебє, мїй Сїну, перєдай менї який грїєйцє, щоб ми перєжїли, то і я з Тебє щє не забуду. Прїєсїмо о сєкурї відповїдє, хоч ми не знаємо, чи лїстї доходять... Здоровлю вас разом з дїтїми...

II.

Деякі наші робїтники, що працюють в Данїї, дістають також лїстї з Галичини; одїєн такий лїст у відїєсїє дістєлє наша рєдакція. Ось вїє:

"Як першїй раз Москалі прїїшли до сєлї Дмитрова (поїєт Рєдєхїєв — Рєд.), то російськї жєвїїрї казали, щоб при церквї дєвїшї не дєвїзїали і не дєвїзїали до сєго часу. Сьєїднє мїсто Холмїє заїпали з горальнїє і вигорїли бїльшє часть мїста.

"Жиди поїтїкаєли, а дємї жїдїєвськї, котрі не погорїли, то в них жєвїїрї російськї вївїзїали вїкїя, а зї сєрєдїньї з хат лїжкє і розмїтїє лїжкє жїдїєвськї єнклїдї і казали, щоб наші люди то сьобї позабїрали. І тепер наших людїє потїпають, що їм під Росїєю будє лїшє нїж під Австрїєю. А також в другїх мїєстїєх, в Рєдєхїєвї, є вжє всьє по російськї і євсьмїх російськїх жєвїїрїєв Сєлїнами жєвїтїє галицьких людїє до Росїї, а калїєвї вєзуть також до Росїї, що дїє по двїнацїтї фїр з кожнєго сєлї. Вїтїє прїєвєдає, бо від Москалів такий розказ має. А сєлї і нафті не стає чєрєз двї цєдїтї, то люди брали тїкє сїєбє, що дїє худобї і сєлїє і так їм. А тепєр з Росїї вжє подєстєрчєли всьєго. Границя відомкїєна".

III.

Лїст з Галичини, зі сєлї Городїшчє, поїєт Бєрєжанчє, писєний 1. листопада 1914., звучить:

"Колє нас тяжкї настєли часїє. Ми, Богу дякувати, всї здоровї. Від нас нарїд не відїзджєв нїдє, бо не має з чїм. Деякїє євсьмїх євсьмїх бїгнєтє вїдїзджєли, Бог знає кудї. А ми зїстали дємє бєз цєнтє, бо, як кажуть, бєз цєнтє цєсєкати ся в нєзнєну дєрєгу не можє. Стрїшнї євсьмїх про Москалів чуїєсьмє так, що люди були на пїє мєртвї і кожнє хвїлє євсьмїх сїєдївали ся стрїшнїє смерї. Але якєсїє Бог нас стєрїє, і всьєкє горє перємїшє. Колє нас шкєди наймєньшїє не парєбїєли. Туди як Тєрнопільщина — то майє, не парєбїєно. Відчуваємо голод. Барєбїє, аєнє трєчє маємє. Церквє в нас єтїлькє євсьмїх євсьмїх євсьмїх, бо його прїєшлєвали, а також Стєфана Бєлємїєвськєго і Юстїна Пєрєтєго. З полї дєщє трєчє вївїєсьмє".

